

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

Заклад вищої освіти	Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"
Освітня програма	8205 Екологія та охорона навколишнього середовища
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	101 Екологія

Цей експертний висновок складений за результатами розгляду галузевою експертною радою (ГЕР) акредитаційної справи. Розгляд справи ГЕР є частиною акредитаційної процедури Національного агентства і здійснюється на основі поданих закладом відомостей про самооцінювання освітньої програми, а також звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ГЕР - галузева експертна рада

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

25.03.2024 р.

Справа № 0142/АС-24

Галузева експертна рада Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти з галузі знань 10 "Природничі науки" у складі:

Голуб Олександр Андрійович – головуючий,
Гасюк Іван Михайлович,
Дмитрів Григорій Степанович,
Запотоцький Сергій Петрович,
Заячук Мирослав Дмитрович,
Максименко Надія Василівна,
Мудрак Олександр Васильович,
Погребняк Володимир Григорович,
Сірук Ірина Миколаївна,
Сонько Сергій Петрович,
Трохимчук Андрій Дмитрович,
Тяпкін Олег Костянтинович,

за участі запрошених осіб:

Глух Олег Станіславович – гарант ОП,

розглянула на своєму засіданні матеріали акредитаційної справи щодо акредитації освітньої програми:

Назва ЗВО	Державний вищий навчальний заклад "Ужгородський національний університет"
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	8205
Назва ОП	Екологія та охорона навколишнього середовища
Галузь знань	10 Природничі науки
Спеціальність	101 Екологія
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

За результатами розгляду акредитаційної справи галузева експертна рада

РЕКОМЕНДУЄ

ухвалити рішення про акредитацію.

За – 12, Проти – 0

1. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку ГЕР

підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, або для призначення повторної акредитаційної експертизи, відсутні

наявні підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

наявні підстави для призначення повторної акредитаційної експертизи

2. Обґрунтування ГЕР

У цьому розділі ГЕР надає власну оцінку відповідності освітньої програми, базуючись на змісті звіту експертної групи та інших матеріалах акредитаційної справи.

Заповнення полів «Обґрунтування» є обов'язковим, якщо ГЕР змінює рівень відповідності, визначений експертною групою, або підтверджує рівень відповідності А, Е чи F. У цих випадках необхідно заповнити обґрунтування не менше як за одним підкритерієм у межах відповідного критерію.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

1.1 Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти

Основною метою підготовки фахівців освітнього ступеня “бакалавр” відповідно до заявленої освітньої програми є підготовка висококваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців, здатних розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні екологічні проблеми, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов і передбачають застосування певних теорій та методів природничих наук. Зазначена мета добре узгоджується з моделлю інноваційного розвитку УжНУ, яку сформульовано в офіційній Концепції розвитку ЗВО на 2015-2025 рр. - забезпечення випереджальної підготовки елітних спеціалістів, які відповідають вимогам глобальної економіки і суспільства, рівню сучасних кваліфікаційних вимог і компетентностей (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/8662>). Освітня програма (ОП) декларує, що кінцева мета та особливість її реалізації - передбачає набуття здобувачами вищої освіти загальних і спеціальних компетентностей, визначених Стандартом вищої освіти, теоретичних знань, умінь, навичок, достатніх для розв'язання комплексних наукових проблем у галузі екологічної науки, а також набуття компетентностей дослідницького спрямування і оволодіння методологією наукової діяльності, необхідних для розробки і впровадження заходів, спрямованих на збереження природно-ресурсного потенціалу Закарпаття – регіону з унікальним поєднанням кліматичних і географічних умов. Така позиція закладу щодо унікальності ОП добре корелює із концептуальним напрямом розвитку інноваційної діяльності УжНУ (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/8662>) - підвищення вкладу університету в технологічну модернізацію реального сектору економіки Закарпатської області за рахунок розвитку власного науково-дослідного та інноваційного потенціалу, а також із задачами, викликами та тенденціями розвитку галузі технологій захисту довкілля.

1.2 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін

Стейкхолдери обізнані з особливостями ОП “Екологія та охорона навколишнього середовища”, її метою та визначеними ПРН, вимогами роботодавців регіону в сфері екоаналітичних досліджень, їх достатності для подальшої успішної практичної діяльності. Позиції стейкхолдерів для удосконалення ОП здійснюються в УжНУ через обговорення проєктів ОП на засіданнях робочої групи з розробки ОП “ЕОНС” для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (Протокол засідання робочої групи №2 від 22.12.2021 - <https://office.naqa.gov.ua/01788f7c-4ace-4290-a0df-46f61142d5b1>), а також через відгуки та рецензії на проєкт ОП (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/66756>). Зокрема стейкхолдери – в. о. завідувача Ужгородської прикордонної державної контрольно-токсикологічної лабораторії, провідний хімік лабораторії моніторингу вод басейнового управління водними ресурсами р. Тиса (випускницею ОП) було підтверджено факт їхнього залучення і випускників до процесів перегляду та вдосконалення ОП. Здобувачі вищої освіти (ЗВО) підтвердили факт перегляду і оновлення ОП, що є достатнім для формування комплексу навичок необхідних для здійснення професійної подальшої професійної діяльності. Наприклад: пропозиції вищезазначених стейкхолдерів, відображені у протоколі засідання робочої групи №2 від 22.12.2021 були підтримані та знайшли своє місце в ОП 2022 року. В УжНУ є стала практика залучення студентського самоврядування до процесів удосконалення ОП. Так, представники самоврядування ННІ “Хімія та екологія” зазначили, що повною

мірою через студентський актив, а також особисто, як члени вченої ради ННІ “Хімії та екології” контролюють процеси удосконалення ОП. Зміни в ОП 2022 року, а також подані протоколи засідань робочих груп підтверджують той факт, що представники академічного середовища ЗВО також залучаються як стейкхолдери до процесу оновлення, перегляду та вдосконалення ОП. У цьому плані можна відмітити практику висвітлення відгуків, пропозицій і рецензій у відкритому доступі зі сторінки сайту кафедри (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/66756>).

1.3 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм

Цілі ОП і ПРН визначені з урахуванням тенденцій розвитку галузі в умовах необхідності забезпечення сталого розвитку Карпатського регіону. Особливість поданої на акредитацію ОП визначається галузевим і регіональним контекстом, адже переважна більшість реалізованих і планованих наукових досліджень здійснюється з урахуванням еколого-хімічної складової процесів аналізу та збереження стану довкілля. Представниками роботодавців було підтверджено той факт, що державні, науково-дослідні та приватні дослідницькі установи за профілем ОП мають вакансії для роботи фахівців-екологів, які на достатньому рівні володіють методами хімічного аналізу та інноваційно-дослідницької діяльності щодо екологічної безпеки, а цілі і зміст ОП, якість підготовки випускників, рівень їх знань і вмінь відповідає сучасним вимогам ринку праці та тенденції розвитку галузі охорони довкілля. ОП була сформована на базі детального вивчення досвіду українських університетів: НУ “Львівська політехніка”, Вінницького національного технічного університету, Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна, Одеського державного екологічного університету. А також ряду закордонних університетів серед яких пріоритет надано партнерським закладам зі Словаччини - Пряшевський університет. За результатами такого аналізу, орієнтуючись на особливість ОП було сформовано додаткові (до вимог Стандарту ВО) загальна та спеціальна компетентності (ЗК14, ФК28) та ПРН (ПРН26 - 28). З усіма переліченими, а також іншими навчальними закладами, зазначеними у звіті про самоаналіз заключено договори про співпрацю, що передбачають обмін науковими та освітніми інноваціями. Гарант ОП, здобувачі і стейкхолдери підтвердили факт всебічного обговорення змісту додаткових компетентностей із залученням представників закордонних ЗВО-партнерів. За підсумками було сформовано рекомендації щодо зміщення фокусу особливості ОП від ресурсозбереження Карпатського регіону до хімічної екоаналітики.

1.4 Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності).

За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня

ОП за структурою і змістом відповідає Стандарту вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня галузі знань – 10 Природничі науки спеціальності 101 Екологія (затверджений Наказом Міністерства освіти і науки України від 04.10.2018 № 1076). Інтегральні та загальні компетентності визначені Національною рамкою кваліфікацій і описані за кваліфікаційними рівнями (6 – бакалаврський). Загальні і фахові компетентності, які повинні бути досягнуті в результаті навчання, розроблені у відповідності до положень Національної рамки кваліфікацій. Компетентності випускника відображають погляд роботодавців на освітню та професійну підготовку потенційного працівника. Зокрема, ПРО1-25 повною мірою реалізуються обов’язковими освітніми компонентами, передбаченими для опанування цією ОП. Під час аналізу ОП з’ясовано визначені ПР25 саме у частині - умінь...використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя... Коло цих питань розглядається під час реалізації ОК “Вступ до фаху”, тематика - основи формування здорового способу життя і закріплюються практично під час загально-екологічної навчальної практики, яка відбувається в польових умовах. Одержану інформацію було також підтверджено під час зустрічей із представниками НПП та здобувачами освіти.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

2.1 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

Обсяг ОП складає 240 кредитів ЄКТС, обсяг вибіркового ОК складає 60 кредитів ЄКТС (25% відповідно), що відповідає Державному стандарту для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Аналіз змісту ОК загалом відповідає предметній галузі. Випускникам ОП “Екологія та охорона навколишнього середовища”, присвоюється освітньо-кваліфікаційний рівень “бакалавр з екології”, що відповідає шостому рівню НРК України.

2.2 Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов’язану систему та в сукупності дають можливість досягти

заявлених цілей та програмних результатів навчання

Зміст ОП “Екологія та охорона навколишнього середовища” має загалом чітку структуру. За структурою ОП обов’язкові компоненти та практична підготовка – 240 (75%) кредитів ЄКТС, варіативна – 60 (25%) відповідно. ОР взаємопов’язані логічною структурою, основною метою якої є відображення процесу посеместрового забезпечення досягнення ПРН. Логіку схематичної побудови ОП відображено у вигляді матриць відповідності: загальних і фахових компетентностей ОК (підрозділ 5.1 і 5.2), ПРН ОК (розділ 6). Кожен ПРН охоплений змістом ОП. Проведений аналіз навчального плану і ОП, підтверджує актуальність інформації щодо змісту навчання фахівців за даною ОП відповідно до відомостей про самооцінювання. Аналіз робочих навчальних програм обов’язкових ОК дозволяє підтвердити відповідність змісту ОК візуалізованим в ОП матрицям відповідності (5.1, 5.2, 6). Враховуючи подані у робочих навчальних програмах передумови для вивчення кожного ОК було проведено аналіз взаємозв’язку цих передумов із схематично позначеними логічними зв’язками між ОК в логічній структурі реалізації ОП. За результатами виявлено часткову відповідність, наприклад, ОК “Геологія з основами геоморфології” за структурою ОП не має передумов, у той час як у робочій навчальній програмі такі передумови заявлені. Визначений недолік загалом не впливає на ефективність процесу досягнення заявлених цілей і ПРН, проте опрацювання цього питання дозволило сформулювати рекомендацію - у проєкті ОП 2024 забезпечити чітку відповідність між передумовами вивчення цього ОК і його місцем у логічній структурі підготовки. Структурна-логічна схема, що передбачена формою ОП має вигляд блочної схеми, яка спрощує розуміння взаємозв’язків між ОК та їх логічність. ОП є логічно структурованою, ОК, включені до ОП, пов’язані між собою, формують узгоджену послідовність навчання і загалом дозволяють забезпечити формування визначених ПРН. Формування ПРН є досяжним за рахунок вибору відповідних методів та форм навчання.

2.3 Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною)

Передбачені ОП “ЕОНС” обов’язкові ОК мають чітку відповідність її цілям. Опис предметної області спеціальності 101, наведений у затвердженому Стандарті ВО має значну кореляцію зі змістом поданої на акредитацію ОП. Зміст ОП чітко структуровано: освітні компоненти, що формують загальнонаукові, мовні та універсальні компетентності фахівця-еколога; освітні компоненти, що формують спеціальні компетентності; вибіркові освітні компоненти загальнонаукового характеру; професійно-орієнтовані вибіркові освітні компоненти. Така структуризація дозволяє набуті необхідних обов’язкових компетентностей і розширити їх, а також, забезпечити досягнення належного рівня компетентностей випускників ОП відповідно таких складових теоретичного змісту предметної області: поняття (ОК 1-2, 4-7, 10, 12), концепції (ОК 3, 11, 13, 19), принципи природничих наук (ОК 14, 17, 21-26), охорона навколишнього середовища, збереження та раціональне використання природних ресурсів (ОК 15, 16, 18, 20, 27, 28). Уведення до вибіркової частини дисциплін прикладного значення відповідно до тематики наукових досліджень НПП, тенденцій розвитку галузі (визначено за результатами аналізу індивідуальних планів здобувачів і каталогів вибіркового ОК), сприяє більш повному опануванню спеціальними компетентностями. Наприклад, популярна серед студентів 3-го курсу вибіркова дисципліна “Аналіз косметичних засобів” дозволяє поглибити практичні навички аналізу складних органічних з’єднань. Проте варто звернути увагу на невідповідність ПРН, які набувають здобувачі вищої освіти, тим видам економічної діяльності, до роботи за якими підготовлений бакалавр і які зазначені в ОП, зокрема - Інспектор державний з техногенного та екологічного нагляду. ОП не передбачено ЗК, ФК та ПРН, а також відповідної практичної підготовки для забезпечення даного виду економічної діяльності випускника - фахівця у галузі цивільної безпеки.

2.4 Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством

Розподіл кредитів в межах ОП підготовки бакалаврів забезпечує можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії (ІОТ) здобувачів за рахунок ВОК. Принципи вільного вибору здобувачами всіх рівнів вищої освіти ВОК зазначені у Положенні про організацію освітнього процесу в ДВНЗ “Ужгородський національний університет” (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/31357>). Відповідно до розділу 3 цього документу ЗВО мають право формувати ІОТ та здійснювати вибір ОК в обсязі, що становить не менш як 25 % загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для відповідної ОП. Процедура вибору визначена у Положенні про порядок реалізації здобувачами вищої освіти права на вільний вибір навчальних дисциплін в УжНУ (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/22963>). Процедура вибору дисциплін за поданою на акредитацію ОП (60 кредитів) включає такі етапи: 1) формування каталогів ВОК; 2) ознайомлення здобувачів (керівництво деканату, гарант ОП, куратори); 3) оприлюднення загальноуніверситетського та кафедрального каталогів на сайті закладу; 4) написання заяв на вибір ВОКів - 3 із загальноуніверситетського та 12 з кафедрального каталогів; 5) формування груп і внесення ВОКів до індивідуальних планів здобувачів. Аналіз індивідуальних планів здобувачів свідчить про внесення обраних ВОКів в їх індивідуальні навчальні плани та власноруч зроблені заяви на вибір на ім’я директора ННІ “Хімії та екології”. ЗВО підтвердили факт обізнаності з процедурою вибору ОК. Студенти зазначили, що також можуть альтернативно обрати ВОК з каталогів інших структурних підрозділів, проте запис на курс буде тільки за умови формування мінімально доцільної групи. Загалом здобувачі відзначили демократичність і студентоцентрованість процесу вибору ВОКів в закладі. Варто зазначити, що формування ІОТ в УжНУ не обмежується процесом вибору дисциплін. Здобувачі вільні в процесах вибору місця проходження практики, тематики курсових робіт, випускних кваліфікаційних робіт тощо.

2.5 Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності

Відповідно до НП, здобувачі ОП “Екологія та охорона навколишнього середовища” проходять такі види практик: “Обчислювальна практика (навчальна)” - 2 семестр, 3 кредити ЄКТС; “Загально-екологічна практика (навчальна)” - 4 семестр, 4,5 кредити; “Практика з екологічного менеджменту об’єктів довкілля (виробнича)” - 6 семестр, 3 кредити;

“Виробнича практика” - 8 семестр, 4,5 кредити. Є затверджена наскрізна програма практичної підготовки (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/70079>). Загальний обсяг практичної підготовки є значним - 15 кредитів ЄКТС. Це підтверджують приклади захищених звітів, виконаних здобувачами денної і заочної форм навчання, аналіз структуру щоденників з практик. За результатами аналізу змісту і форми наданих документів - відсутність відображення результатів захисту звітів на титульних аркушах, проте в щоденних уся необхідна інформація присутня. Організація та реалізація практик здійснюється відповідно до угод з роботодавцями про проходження практик. Варіативність баз практичної підготовки є загалом достатньою. Також здобувачі є вільними у визначенні власних об'єктів практичної підготовки. Стейкхолдери підтвердили участь організацій, які вони представляють, у практичній підготовці здобувачів за поданою на акредитацію ОП.

2.6 Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям

Набуття ЗВО соціальних (soft skills) навичок є необхідною передумовою формування сучасного фахівця з вищою освітою. Було встановлено, що НПП приділяють належну увагу формуванню soft skills у здобувачів ОП. Набуття soft skills забезпечується під час опанування ОК, проходження практик, виконання етапів підготовки та захисту кваліфікаційних робіт тощо. Формуванню soft skills сприяють також сучасні методи навчання (презентації, робота у команді, комунікативність). Представники НПП акцентують увагу на методах навчання, які вони використовують для розвитку м'яких навичок. Елементи командної роботи застосовуються під час виконання практичних робіт, підготовки доповідей та презентацій результатів практик. Безумовно впливає на набуття соціальних навичок відвідування тренінгів, що проводяться у закладі, періодичних зустрічей із роботодавцями, залученням здобувачів до участі у волонтерській роботі. Разом з тим варто відмітити той факт, що зважаючи на належну обізнаність викладачів з питання видів soft skills, форм і методів їх формування у здобувачів в процесі вивчення ОК, спостерігається недостатність популяризації необхідності здобуття таких навичок. Тому належна формалізація соціальних навичок у будь який спосіб, наприклад - шляхом відображення їх видів, методів і способів досягнення в анотаціях до ВОКів або РНП за ОК, дозволить підвищити рівень зацікавленості здобувачів.

2.7 Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності)

Для здобувачів першого (бакалаврського) освітнього рівня за ОП “Екологія та охорона навколишнього середовища” зі спеціальності 101 “Екологія” професійний стандарт станом на сьогодні відсутній.

2.8 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає фактичному навантаженню здобувачів, досягненню цілей та програмних результатів навчання

Розподіл обсягів ОП за кредитним розміром ОК, згідно з її структурно-логічною схемою, є цілком реалістичним. Мінімальний обсяг ОК складає 3 кредити ЄКТС, максимальний - 9 кредитів при односеместровому курсі. Загальний обсяг ОП, обсяг обов'язкових і вибіркового ОК відповідає вимогам Стандарту ВО та фактичному навантаженню бакалаврів. Аудиторна складова ОК для ОП становить від 33 до 40%. Зустріч зі ЗВО показала фактичну достатність аудиторного навантаження, реалістичних обсягів самостійної роботи і загалом комфортності навчання. Контроль за рівнем навантаженості студентів (не рідше 2 разів на рік), здійснюється під час аналізу результатів анкетування та складання бакалаврами модульних і семестрових контролів на засіданнях випускової кафедри та вченої ради ННІ “Хімії та екології”, проте наявні анкети не містять чітких питань щодо визначення рівня фактичного навантаження здобувачів. Про системне обговорення результатів свідчать витяги з протоколів засідання кафедри екології та охорони навколишнього середовища № 5 від 14.12.2023, № 12 від 22.06.2023 та вченої ради ННІ № 2 від 27.10.2023. Питання фактичного навантаження здобувачів є одним з ключових у процесах аналізу ефективності організації навчального процесу, саме тому рекомендується включити чіткі і зрозумілі питання з адекватності навантаження та достатності обсягів аудиторної та самостійної роботи за ОК в систему опитування здобувачів УжНУ.

2.9 Структура освітньої програми та навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою у разі її здійснення узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти

На сьогодні немає прикладів здійснення підготовки за дуальною формою освіти за цією ОП.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

3.1 Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті закладу вищої освіти

Інформація про вступ на навчання та правила прийому в 2023–2024 р. представлена на офіційному веб-сайті “УжНУ” (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/abiturient/rules>). Вони розроблені Приймальною комісією відповідно до Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2023 році (“Інфо-центр” 2 - 2023 Порядок прийому на навчання для

здобуття вищої освіти в 2023 році uzhnu.edu.ua). Інформація оприлюднена у вільному доступі, не містить дискримінаційних положень, чітка і зрозуміла для сприйняття вступниками. Вступ здійснюється на конкурсних засадах на основі національного мультипредметного тесту 2022-2023 р. з відповідними ваговими коефіцієнтами або ЗНО 2020-2021 р. також з відповідними ваговими коефіцієнтами (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/57436>). Вступники 2023 року “йшли по широкому прийому”, пільговики і абітурієнти з особливими потребами при вступі на ОП були відсутні.

3.2 Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми

За результатами НМТ найвищий ваговий коефіцієнт 0,4 мають біологія та хімія, а за результатами ЗНО – біологія (0,4), що відповідає особливостям ОП. У 2023 р. ліцензійний обсяг становив 35 осіб, на ОП поступило 14. За Стандартом вищої освіти (<https://osvita.ua/doc/files/news/630/63006/101-ekologiya-bakalavr.pdf>), університет має право визнати та перезарахувати кредити ЄКТС для осіб, які вступають на базі ступеня “молодший бакалавр” (освітньо-кваліфікаційного рівня “молодший спеціаліст”) і на базі ступеня “фаховий молодший бакалавр”. Під час спілкування експертів у фокус-групах подібних випадків не описано. В самій ОПП 101 екологія (кваліфікація бакалавр з екології) в пункті “Передумови» зазначено: Наявність повної загальної середньої освіти (47469 (uzhnu.edu.ua)).

3.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

В УжНУ розроблено та впроваджено процедури визнання результатів навчання отриманих в інших ЗВО, це висвітлено в положеннях: Положення про академічну мобільність ДВНЗ “УжНУ” (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/8324>) і “Положення про порядок перезарахування результатів навчання та визначення академічної різниці в ДВНЗ “УжНУ”” (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/28875>). Визнання результатів навчання здійснюється на основі Європейської кредитно-трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС). Начальник відділу міжнародних зв'язків та грантової роботи в університеті зазначила, що є багато прикладів міжнародної співпраці. Проте, це переважно стосується викладачів. В УжНУ шукають шляхи покращення ситуації з академічною мобільністю студентів, серед гальмуючих факторів – безпекова і фінансова ситуація. За даними завідувачки відділу вже є попередні домовленості про поїздку в цьому навчальному семестрі студентів до університет м. Пряшів (Словаччина). Наразі на ОП не було практики визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО.

3.4 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, є доступними для всіх учасників освітнього процесу і висвітлені в “Положенні про порядок визнання в ДВНЗ “УжНУ” результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти” (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/22966>). Варто звернути увагу, що п.2.8 цього Положення встановлено, що визнанню підлягають результати неформальної освіти, якщо це передбачено робочою навчальною програмою даного освітнього компонента. В окремих робочих програмах навчальних компонентів ОП (зокрема ОК 7 “Обчислювальна техніка і основи програмування”, ОК 13 “Загальна екологія та неоекологія”, ОК 15 “Урбоекологія”, ОК 16 “Екологічні аспекти хімічної технології” та деяких інших) передбачено можливість зарахування результатів навчання, які одержані у неформальній освіті (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/67014>). Під час реалізації ОП випадків зарахування результатів навчання ЗВО, які одержані у неформальній освіті не було. У процесі акредитації відмічено, що підхід через визнання/невизнання шляхом зазначення в робочій програмі виглядає дещо дискримінаційно. У відповідь Начальник навчальної частини зазначив, що Навчальна частина УжНУ в наступному році планує рекомендувати всім викладачам прописати в РП можливість зарахування результатів отриманих у неформальній освіті.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

4.1 Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи

Форми та методи навчання визначає “Положення про організацію освітнього процесу в ДВНЗ “УжНУ”” (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/31357>). Відповідність методів навчання і викладання на ОП обґрунтовується у додатку до звіту про самооцінювання через матрицю (табл. з Відомостей самооцінювання). За ОП навчання здійснюється виключно на денній формі (офлайн чи онлайн). Основними формами організації освітнього процесу є навчальні аудиторні заняття, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи. Основними

видами занять є лекція, лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне заняття, консультація, наукове керівництво курсовою роботою та кваліфікаційною роботою бакалавра. Це визначено в робочих програмах навчальних дисциплін і практик (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/67014>), які розміщені у вільному доступі на сайті університету. Позитивно, що на ОП наразі переважає аудиторна форма навчання. Під час аналізу відповідності ОП цьому підкритерію були розглянуті: матриця відповідності методам навчання і викладання ПРН, РП і анотації навчальних дисциплін, результати анкетувань здобувачів і роботодавців (Інфо-центр “Результати опитування здобувачів та роботодавців” (uzhnu.edu.ua)). Спілкування зі стейкхолдерами засвідчило, що університет має договори про проходження практик. Наприклад, виконуючий обов'язки завідувача Ужгородської прикордонної державної контрольно-токсикологічної лабораторії зазначив, що вони активно приймають студентів на практики, рівнем знань випускників задоволені. Разом з тим, за результатами анкетування здобувачів в листопаді 2023 (де брали участь 22 учасники) половина студентів не зовсім задоволена (п.17 анкети - Чи використовують викладачі сучасні методи навчання (квести, майстер класи, тренінги, ділові ігри, навчальні дискусії, мозковий штурм тощо). А відповідь на п. 11 - Чи використовуються сучасні засоби навчання (спеціалізовані аудиторії, комп'ютерні класи, тренажери, мультимедійне обладнання, інтерактивні дошки тощо) показала, що 45,5% студентів також не зовсім задоволені. Результати опитувань розглядають на засіданнях кафедри та робочої групи, засіданнях вченої ради ННІ “Хімії та екології”, проте прийняття на цій основі та виконання рішень із коригування змісту, форм та методів викладання навчальних дисциплін за ОП не виявлено. Разом з тим, здобувачі мають право і можливість формувати індивідуальну освітню траєкторію, мають право на академічну мобільність в Україні чи за її межами, можуть обирати теми кваліфікаційних робіт. У цілому, методи навчання і викладання на ОП дозволяють реалізувати принципи академічної свободи, оскільки передбачається їх варіативність, урахування свободи слова і творчості. Особисті світоглядні, релігійні чи політичні погляди НПП не впливають на реалізацію академічної свободи студентів.

4.2 Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб)

Робочі програми навчальних дисциплін і практик розміщені у вільному доступі на сайті університету (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/67014>). Силабуси на ОП не практикуються, анотації вибірково дисциплін є у вільному доступі на сайті ЗВО. Лекційні матеріали, завдання до лабораторних і практичних робіт та інша інформація цілодобово доступні здобувачам на Навчальному порталі “УжНУ” (<https://e-learn.uzhnu.edu.ua>), доступ до якого мають здобувачі вищої освіти шляхом приєднання до певного освітнього компоненту через корпоративну електронну пошту. Позитивною практикою є те, що значна кількість навчальних матеріалів, публікацій НПП і інформації про викладачів, організацію навчального процесу тощо розміщена на спеціальних сторінках інфоцентру, що допомагає уникнути дублювання і полегшує пошук необхідної інформації. Система інформування працює достатньо ефективно. Наявний інформаційно-методичний супровід освітніх компонентів: навчальні посібники, методичні рекомендації до проведення практичних робіт, проходження практик тощо. Заклад забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти за програмою, що акредитується, до відповідних інформаційних і матеріальних ресурсів, необхідних для навчання, викладацької і наукової діяльності. За даними анкетування студентів у 2023 р. 2/3 з них задоволені можливістю доступу до навчально-методичного забезпечення (п. 3 анкети) і до інформаційних ресурсів (п. 4 анкети), для 72,8% студентів критерії оцінювання під час проведення поточного і підсумкового контролів є зрозумілими (п. 26), на питання 21 про можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії ствердно відповіли 68,3%.

4.3 Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми

Про впровадження принципу поєднання навчання і досліджень на ОП свідчить її узгодження з стратегією університету (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/4259>) і концепцією освітньої діяльності ЗВО викладеною в Статуті (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/450>). В ЗВО є поєднання навчання і дослідження, що регулюється “Положенням про організацію освітнього процесу в ДНВЗ “УжНУ” (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/31357>) і “Положенням про наукове товариство студентів, аспірантів, докторантів і молодих вчених ДВНЗ “УжНУ” <https://www.uzhnu.edu.ua/en/infocentre/get/9199>). ЗВО активно залучаються до наукової роботи, при кафедрі ЕОНС діє науковий студентський гурток, щороку у травні проводяться студентські наукові конференції (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/62783>). Викладачі проводять наукові дослідження та мають наукові публікації в контексті змісту навчальних дисциплін за ОП, до публікацій залучаються і студенти. Разом з тим, в табл. 2 до відомостей самооцінювання наводяться публікації та інші матеріали НПП, які перевищують рекомендований термін - останні 5 років. Наприклад - проф. Барчій І.Є., що викладає ОК 07 “Обчислювальна техніка і основи програмування” (9 кредитів ЄКТС). В цілому ЗВО та викладачі не обмежені у виборі та методах реалізації власних наукових інтересів. Під час акредитації було з'ясовано, що профспілковий комітет часто фінансує публікацію студентами тез наукових конференцій. Існує можливість використовувати матеріально-технічні бази організацій-партнерів для проведення спільних досліджень здобувачів та НПП. Під час аналізу наданих ЗВО матеріалів і онлайн зустрічі зі стейкхолдерами було підтверджено поєднання навчання та досліджень ЗВО під час проведення дослідницьких робіт на їх базі. Наприклад, заступник директора, завідувач відділу забезпечення роботи центру Закарпатського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України зазначив, що вони активно приймають студентів на практики, вивчення великої кількості хімічних дисциплін їх влаштовує, а рівень знань з екології достатній. Виконуючий обов'язки завідувача Ужгородської прикордонної державної контрольно-токсикологічної лабораторії зазначив, що рівнем знань випускників ОП задоволений, а їхня установа також охоче приймає студентів для проходження навчально-наукової практики. Аналогічно висловився і заступник директора Ужанського національного природного парку. Він відмітив достатній рівень знань здобувачів, в т.ч. з біологічних дисциплін, наявність договору про співпрацю з кафедрою, брав участь в обговоренні ОП і надавав свої пропозиції.

4.4 Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі - викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

НПП постійно долучаються до оновлення змісту освіти та освітнього контенту з урахуванням специфіки власних наукових розробок, а також сучасних досягнень науки і техніки. Регулярний перегляд, оновлення та оцінювання змісту ОК проводиться згідно до положень ДВНЗ “УжНУ”: “Положення про організацію освітнього процесу в ДВНЗ “УжНУ” (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/31357>), “Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освіти в ДВНЗ “УжНУ” (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/19667>) та “Положення про порядок розроблення, моніторинг та періодичний перегляд освітніх програм” (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/22968>). Під час зустрічі з НПП підтверджено виконання науково-дослідних тем, результати яких в подальшому включаються до освітніх компонент ОП та публікуються у наукових статтях. При оновленні змісту ОП, навчальних планів та окремих дисциплін участь в обговоренні беруть усі учасники освітнього процесу. Робочі програми навчальних дисциплін ОК 8, 13, 15-18, 19, 21, 28 були вдосконалені на основі власних наукових досліджень викладачів кафедри ЕОНС, хоча варто зазначити, що включені до робочих навчальних програм матеріали, що містять результати наукових досліджень НПП, носять вже оброблений характер - посібники, методичні вказівки тощо. Регулярно проводиться перегляд рекомендованих літературних джерел. Система якості також включає в себе перегляд змісту ОК на кафедрі перед їх затвердженням і процедуру їх розгляду на науково-методичній комісії ННІ “Хімії та екології” (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/40091>).

4.5 Навчання, викладання та наукові дослідження пов’язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти

В УжНУ функціонує Відділ міжнародних зв’язків (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/10>), Інформаційно-видавничий центр який висвітлює і питання міжнародної діяльності (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/news/u-2023-rotsi-uzhnu-uklav-15-novih--mizhinstitutsijnih-ugodo1.htm>). Упродовж 2023 року УжНУ активно співпрацював із 150 закордонними партнерами, було укладено 15 нових міжнародних міжінституційних угод. Також впродовж 2023 року УжНУ реалізував 18 міжнародних проєктів. Найактивніша співпраця у 2023 році продовжувалась з європейськими закладами вищої освіти, зокрема з Пряшівським університетом, Кошицьким технічним університетом (Словаччина), Карловим університетом у м. Прага (Чехія), Західним університетом ім. Васіле Голдіш в м. Арад, Союзом Українців Румунії (Румунія), Загребським Університетом, Політехнікою у м. Пожега (Хорватія), Університетом Центрального Ланкаширу UCLan (Велика Британія), Університетом Л’Аквіли (Італія), Університетом Градец-Кралове (Чехія). Важливе значення для подальшої інтеграції в європейський науковий простір є членство Ужгородського національного університету у міжнародних асоціаціях, кластерах, консорціумах: Magna Charta Universitatum, Конференції ректорів Дунайського регіону, Європейській асоціації університетів (EUA), Університетському кластері Східного партнерства (EaPUC), CS-DC UNESCO UniTwin, Консорціум EU GREEN (в рамках проєкту INTERACT). Разом з тим у європейській програмі підтримки академічної мобільності Erasmus+ за період 2015-2023 рр. з ННІ “хімії та екології” в програмі мобільності студентів, аспірантів і НПП взяла участь лише 1 людина. Особливо важливим для участі в міжнародних наукових проєктах є вільне володіння здобувачами іноземною мовою і професійною термінологією. В ОП на вивчення іноземної мови виділено 6 кредитів і вивчається вона лише на першому курсі. Також про міжнародну співпрацю і спільні проєкти йшла мова під час онлайн-зустрічі зі стейкхолдерами. Вони зазначають, що через брак фінансування спільні наукові розробки, їх впровадження і госпдоговірні тематики наразі слабо розвинені. Наприклад, завідувач кафедри екології Пряшівського університету (Словаччина), відмічає що НПП проходять конкурси і отримують міжнародні гранти, а для студентів пандемія, військовий стан і брак коштів суттєво ускладнили цей процес, хоча вони шукають такі можливості, і в цьому семестрі планується що окремі студенти з ОП поїдуть у Пряшівський університет (Словаччина).

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

5.1 Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь

В УжНУ види та форми контрольних заходів та критерії оцінювання ЗВО першого (бакалаврського) рівня ОП “Екологія та охорона навколишнього середовища” регламентовано Положеннями про організацію освітнього процесу (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/31357>) та про порядок та методику проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в ДВНЗ “УжНУ” (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/5952>). Оцінювання рівня досягнення ПРН ЗВО проводиться у формі колоквиумів, модульних контрольних робіт, дебатів і дискусій, практичних і лабораторних занять окремо для всіх ОК ОП впродовж семестру, а також підсумкових семестрових контролів – заліків, диференційованих заліків, іспитів з урахуванням накопичених впродовж семестру балів. Оцінювання ПРН в УжНУ проводиться за рейтинговою шкалою (від 60 до 100 балів), що конвертується в результати “відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”. Під час акредитації було з’ясовано, що форми контрольних заходів та критерії оцінювання навчальних досягнень доводиться до їх відома на перших заняттях з дисциплін та містяться у робочих програмах ОК (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/67014>), до яких є вільний онлайн доступ, а також у системі електронного навчання (<https://elearn.uzhnu.edu.ua/>), до якої мають доступ ЗВО. Порядок здійснення контрольних

заходів, їх форми та критерії оцінювання регламентуються “Положенням про організацію освітнього процесу в ДВНЗ “УжНУ”. Форми контрольних заходів та критерії їх оцінювання є чіткими та зрозумілими. Разом з тим, у процесі детального аналізу робочих навчальних програм обов’язкових ОК було встановлено, що з курсова робота з дисципліни “Моніторинг довкілля” оцінюється загалом у 10 балів, проте критеріїв одержання такої кількості балів не виявлено.

5.2 Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)

Форми атестації ЗВО в ДВНЗ “Ужгородський національний університет” першого (бакалаврського) рівня за ОП “Екологія та охорона навколишнього середовища” відповідають вимогам Стандарту вищої освіти за спеціальністю 101 “Екологія”, затвердженого та введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України № 1076 від 04.10.2018 р. (<http://surl.li/efaxe>). Вимоги щодо кваліфікаційних робіт за ОП визначаються “Положенням про дипломну роботу (дипломний проект)” (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/11106>). Кваліфікаційна робота передбачає розв’язання складної спеціалізованої задачі та/або практичної проблеми у сфері екології, охорони довкілля, збалансованого природокористування і сталого розвитку, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов, потребує застосування теоретичних положень і методів наук про довкілля.

5.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, які забезпечують об’єктивність екзаменаторів, зокрема охоплюють процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Процедура проведення контрольних заходів забезпечується згідно з “Положенням про організацію освітнього процесу і ДВНЗ “УжНУ”, “Положенням про порядок та методику проведення семестрових екзаменів та заліків” (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/5952>), “Положенням про практику студентів ДВНЗ “УжНУ” (<https://www.uzhnu.edu.ua/en/infocentre/get/11775>) та “Положенням про атестацію здобувачів вищої освіти та екзаменаційну комісію у ДВНЗ “УжНУ” (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/11070>). Правила проведення контрольних заходів є чіткими та зрозумілими і викладені не лише у положеннях, а й проговорюються викладачами під час занять. Об’єктивність екзаменаторів під час проведення контрольних заходів забезпечується низками положень Університету: пункт 5.1 Розділу 5 “Порядку оскарження результатів (апеляція) оцінювання в ДВНЗ “УжНУ” (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/22967>), Розділ 5 “Етичного кодексу ДВНЗ “УжНУ” (<https://www.uzhnu.edu.ua/en/infocentre/get/22896>). Порядок оскарження результатів контрольних результатів визначається “Положенням про організацію освітнього процесу і ДВНЗ “УжНУ” (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/31357>) та “Положенням про порядок та методику проведення семестрових екзаменів та заліків” (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/5952>). ЗВО, представники Студентського самоврядування і Первинної профспілкової організації студентів підтвердили факт відсутності упередженості та необ’єктивності екзаменаторів на цій ОП. В університеті діє електронна пошта скриньки довіри: stop.korupcii@uzhnu.edu.ua.

5.4 У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності

Політика, стандарти та процедури дотримання академічної доброчесності регламентуються “Положенням про академічну доброчесність в ДВНЗ “УжНУ” (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/12223>). Згідно з положенням, створюється та функціонує комісія з питань академічної доброчесності та етики, діяльність якої визначає Розділ 6. Популяризація академічної доброчесності відбувається безперервно шляхом інформування здобувачів освіти про необхідність її дотримання та проведення семінарів і тренінгів (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/news/v-uzhnu-proveli-trening-akademichna-dobrochesnistzaporuka-y.htm>), участі у проєктах («Ініціатива академічної доброчесності та якості освіти» <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/news/uzhnu-doluchivysya-do-pro-Initsiativaakademichnoji-dobrochesnosti.htm>). Зокрема в Положенні передбачається відповідальність за порушення академічної доброчесності. ЗВО можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання, повторне проходження відповідного ОК, відрахування з університету. Академічна відповідальність науково-педагогічних працівників та ЗВО регламентується Розділом з цього положення. З метою визначення академічного плагіату в кваліфікаційних роботах використовується ліцензійна програма Unicheck (ТОВ “Антиплагіат”). При акредитації відзначено низький відсоток плагіату в кваліфікаційних роботах бакалаврів, які навчаються за ОП “Екологія та охорона навколишнього середовища”.

Критерій 6. Людські ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

6.1 Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання

Випусковою кафедрою за ОП “ЕОНС” є Кафедра екології та охорони навколишнього середовища. Підготовку фахівців за ОП “Екологія та охорона навколишнього середовища” здійснюють 24 викладачі (за даними таблиці 2 звіту СО), 13 з яких - викладачі ННІ “Хімії та екології”. Фахова відповідність викладачів випускової кафедри ЕОНС забезпечена наявністю наукових публікацій, підвищенням кваліфікації та професійною активністю в галузі екології та охорони навколишнього середовища. Щодо виконання вимог пунктів 37 та 38 Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-p#n12>) критерії виконуються: Галла-Бобик С. - 1, 3, 11, 12,15,19; Чундак С. - 1, 3, 4, 12, 15. Мільович С. - 1, 4, 5, 12,15; Роман Л. - 1, 3, 4, 12,15; Сухарєв С. - 1, 3, 4, 7, 8, 9, 10, 12, 14, 15, 19; Глух О. - 1, 4, 10, 12, 13, 14, 15. Проте звертаємо увагу на низьку публікативну активність ряду викладачів кафедри, що виявляється у невиконанні вимог пп.1, п.38 чинних Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності.

6.2 Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми

Конкурсний добір викладачів в УжНУ регламентується “Порядком проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників та укладання з ними трудових договорів (контрактів) в Державному вищому навчальному закладі “Ужгородський національний університет” (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/46615>)”, процедури є зрозумілими та дозволяють забезпечити необхідний професійний рівень НПП. Окрім цього, конкурс на заміщення вакантних посад висвітлено на офіційному веб-сайті Університету у розділі “Вакансії” (https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/s_subdivisions-dep_personal/vacancies). В цілому, процедури конкурсного добору є прозорими та задовольняють викладачів.

6.3 Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу

Роботодавці залучені до організації та реалізації освітнього процесу шляхом забезпечення місць та умов для проходження здобувачами 1-4 курсів практики. Угода щодо проведення практик (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/6844>) передбачає 4 довгострокові договори (Ужанський національний природний парк, ТДВ “Перечинський лісохімічний комбінат”, Ужгородська прикордонна державна контрольнотоксикологічна лабораторія, Басейнове управління водних ресурсів річки Тиса, Державна екологічна інспекція у Закарпатській області) та 4 короткострокові договори (Ужгородська прикордонна державна контрольнотоксикологічна лабораторія, Господарське товариство у формі товариства з обмеженою відповідальністю завод “Флекстронікс ТЗОВ”, Закарпатський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр). Окрім цього, роботодавці залучені до проведення лекції для студентів за ОП: лекції щодо важливості сортування сміття, щодо впровадження автоматичної системи моніторингу річки Тиса та вирішення паводкових проблем на Закарпаття та проблем руйнівних повеней, лекцію щодо екологічних аспектів догляду за лісом на території ДП “Ліси Закарпаття”. Роботодавці відмічають важливість підготовки фахівців-екологів для Закарпатського регіону та високий рівень знань випускників кафедри ЕОНС.

6.4 Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців

Роботодавці, відповідно до своїх кваліфікацій, залучені до проведення лекцій для здобувачів за ОП: лекції щодо важливості сортування сміття, щодо впровадження автоматичної системи моніторингу річки Тиса та вирішення паводкових проблем на Закарпаття та проблем руйнівних повеней, лекцію щодо екологічних аспектів догляду за лісом на території ДП “Ліси Закарпаття”. Аспірант 1 року підготовки (спеціальності 101 Екологія), який є одночасно головою ГО Станція заготівлі вторсировини “Проектна 3” прочитав студентам 2 курсу лекцію щодо раціонального поводження з твердими побутовими відходами у містах. В цілому, роботодавці активно долучаються до освітнього процесу за ОП. Відмічається проведення заняття, в рамках аудиторних годин, безпосередньо на підприємствах, які є потенційними роботодавцями випускників ОП.

6.5 Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями

Професійний розвиток викладачів є пріоритетним напрямом для забезпечення якості вищої освіти в УжНУ. НПП впродовж 5 років повинні пройти наукове стажування або підвищити свою кваліфікацію у обсязі не менше 6 кредитів (щонайменше 6 тижнів). Центром інформаційних технологій (ЦІТ) УжНУ передбачені курси професійного розвитку викладачів ОП: “Комп’ютерна грамотність”, “Використання розширених сервісів Google”, “Розроблення дистанційних курсів з використанням платформи Moodle”, проєкт “Англійська мова для університетів”, ініційований Британською Радою.

6.6 Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності

При акредитації відзначено високий рівень стимулювання викладацької майстерності в ДВНЗ “УжНУ”. Під час зустрічі з керівництвом університету, перший проректор Олександр Сливка відзначив наявність преміювання та відзначення викладачів згідно результатів рейтингування та публікацій наукових статей. НПП отримують щоквартальні премії відповідно до “Положення про преміювання авторських колективів за наукові дослідження, опублікованих у виданнях, які індексуються в БД Scopus та/або Web of Science в ДВНЗ “УжНУ” (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/26356>). Викладачі відмітили постійне підвищення професійної кваліфікації шляхом участі у вітчизняних та міжнародних стажуваннях, конференціях та курсах.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

7.1 Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми гарантують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання

Навчання ЗВО за ОП забезпечується матеріально-технічною базою різних факультетів ДВНЗ “УжНУ”, але перш за все базою ННІ “Хімії та екології”. В складі ННІ є проблемна науково-дослідна лабораторія хімії та екології, спектроскопічна та хроматографічна лабораторія, лабораторія моніторингу повітря та вод, комп’ютерний клас з доступом до мережі інтернет, тощо. Огляд експертами матеріально-технічного забезпечення навчального процесу, показав, що лабораторії ННІ обладнані достатньо для досягнення визначених ОП цілей та програмних результатів навчання, лабораторії укомплектовані кваліфікованим персоналом. Наприклад, в штаті лабораторії фізичної і колоїдної хімії є 4 лаборанти, більшість обладнання залишилося ще з радянських часів, але є й нові придбані пристрої: термостат, аналітична вага, сучасний спектрофотометр (Шимадзу) та ін. В інших лабораторіях також достатньо лаборантів, є сучасний рідинний хроматограф для екологічних досліджень, реактивами і витратними матеріалами забезпечені добре. Це дозволяє ЗВО якісно виконувати лабораторні і практичні роботи, працювати над кваліфікаційними роботами. Проф. Чундак С.Ю. під час відеоекскурсії наголосив, що практична база постійно розширюється, в т.ч. в результаті співпраці з різними підприємствами і організаціями, проте очікувати різкого покращення не доводиться, хоча викладачі намагаються максимально розвинути навички практичної дослідницької роботи здобувачів. Цей фактор безумовно можна віднести до позитивних практик на ОП. Щодо “нехімічного” блоку дисциплін, то в результатах акредитаційної експертизи (2013 р.) зазначено, що кадровий потенціал хімічного факультету складають досвідчені доктори і кандидати наук, а до навчального процесу вивчення окремих дисциплін залучаються доктори і кандидати біологічних, медичних, географічних, технічних, фізико-математичних та інших наук з різних кафедр УжНУ. Якщо виходити з даних, наведених в таблиці 1 відомостей самооцінювання, то більшість ОК і ВК добре забезпечені матеріально-технічними ресурсами і обладнанням. Разом з тим, ключова дисципліна ОК 8 “Ресурси Закарпаття”, що і має в першу чергу забезпечити головну особливість ОП (...збереження природно-ресурсного потенціалу Закарпаття – регіону з унікальним поєднанням кліматичних та географічних умов) забезпечена значно скромніше. В цілому, матеріально-технічна база оновлюється регулярно, зокрема, реактиви лабораторії замовляють і отримують упродовж усього навчального року. Отже, здобувачі ОП “ЕОНС” для вдосконалення практичних навичок та здійснення наукових досліджень мають можливість використовувати сучасні наукові лабораторії як екологічно-хімічного спрямування, так і суміжних напрямів в структурних підрозділах УжНУ.

7.2 Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми

В університеті функціонує сучасна наукова бібліотека (<http://www.lib.uzhnu.edu.ua/>), яка має всі необхідні ресурси для забезпечення якості освітнього процесу, в електронному репозитарії (<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/>) розміщені навчально-методичні та наукові видання для забезпечення ОП. Директор бібліотеки УжНУ під час спілкування з експертами підтвердила наявність великого репозитарію. Бібліотека надає безкоштовний доступ до літератури наукометричних баз, працює над створенням профілів викладачів, портфоліо, є всі останні публікації НПП, роботи перевіряють на плагіат. Контроль текстів згенерованих штучним інтелектом не проводять. Під час акредитації ЗВО підтвердили, що мають можливість використовувати лабораторне обладнання, реактиви, інформаційні ресурси на безоплатній основі. Крім безоплатного доступу для викладачів є чітка система мотивацій. Наприклад, при формуванні рейтингів НПП перші 10 чол. в списку отримують доплату 20%. За словами проректора з наукової роботи Миронюк І.С. за статті НПП отримують від 4 до 20 тис. залежно від рейтингу видання, також є премії за патенти, винаходи, наприклад минулого року викладачам виплатили більше 2 млн. грн.

7.3 Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров’я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дає можливість задовольнити їхні потреби та інтереси

На основі огляду приміщень у режимі онлайн відмічено, що освітнє середовище цілком безпечне для життя і здоров’я учасників освітнього процесу. Усі навчальні та адміністративні приміщення відповідають вимогам техніки безпеки та забезпечують умови життєдіяльності щодо освітлення, теплового та повітряного режиму, проведення наукових досліджень. Здобувачі вищої освіти проходять інструктаж з техніки безпеки, охорони праці, протипожежної безпеки, а також щодо поведінки під час воєнного стану, що фіксується записами у відповідних журналах. Крім того, перед виконанням лабораторних робіт або проходження практик окремо проходять інструктаж з охорони праці та техніки безпеки. Гуртожитки та стратегічні об’єкти університету оснащені протипожежною сигналізацією. В ННІ “Хімії та екології” є укриття загального користування на 700 осіб. В ЗВО діє соціально-психологічна служба (https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/dep_hum_ed_work-centre_psy), яка сприяє забезпеченню психологічного здоров’я та комфорту здобувачів вищої освіти. Керівник соціально-психологічної служби повідомила, що надає здобувачам психологічну допомогу особливо актуально в умовах пандемії і війни, також проводить бесіди з першокурсниками. Отже, керівництво ЗВО докладає значних зусиль для задоволення потреб та інтересів здобувачів.

7.4 Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою

Організаційно-інформаційні матеріали для ЗВО розміщуються на інфоцентрі деканату ННІХЕ (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/184>), у системі електронного навчання (<https://e-learn.uzhnu.edu.ua>). Для комунікації з приводу освітньої, організаційної, інформаційної та консультативної діяльності крім вербального спілкування широко використовуються система google.meet, месенджери (Viber, Telegram, Whatsapp, тощо). Студентський прес-центр публікує інформацію з питань освітнього процесу у газеті “Погляд” (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/university-poglyad>). Куратори груп допомагають ЗВО спілкуватися і співпрацювати з НПП і адміністрацією ЗВО щодо питань організації освітнього процесу, виховних заходів, поліпшення побуту студентів, проводять індивідуальну роботу із ЗВО та надають їм консультації. В університеті є центр гуманітарно-вихованої роботи (https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/s_subdivisions-dep_hum_ed_work), Студентська рада (https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/student-self_government) і профком студентів (https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/s_subdivisions-stud_union_comm/about), які активно співпрацюють з керівництвом ДВНЗ “УжНУ” представляючи інтереси студентів. Іногородні забезпечуються гуртожитком. Університет надіслав експертам відео гуртожитків, бібліотеки, спорткомплексів тощо. Медпунктів вже 2 роки немає, проте поруч є один з корпусів медичного факультету, де можуть надати необхідну медичну допомогу. Освітня та наукова підтримка відбувається також завдяки гаранту програми, ННП за фахом, що забезпечують ОП через електронну пошту, месенджер і телефон. Комунікації студентів з керівництвом відбуваються на регулярних зустрічах або особистому прийомі. Результати опитування ЗВО за ОП 2022 р. в якому взяло участь 10 осіб свідчать про ефективність такої комунікації (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/67789>).

7.5 Заклад вищої освіти створює достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за освітньою програмою

Питання, які стосуються створення необхідних умов для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами регулярно обговорюються в межах університету в рамках проекту (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/news/dityam-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-vilnijkreativnij-prostir.htm>). Доступ до приміщень університету осіб з особливими потребами забезпечується вимогами до цих приміщень (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/news/v-uzhnu-bilyagurtozhitkiv-4-i-5-ustanovili-pandusi-.htm>). В ЗВО діє “Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення в ДВНЗ “УжНУ” (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/50352>). Директор студмістечка УжНУ під час спілкування у фокус-групі повідомив, що в гуртожитку, де проживають ЗВО за ОП, яка акредитується, є пандус, кнопка для виклику чергового, відремонтували і облаштували 7 кімнат для людей з обмеженою рухливістю, в т.ч. обладнана кухня, душ, кімната для прання тощо. Спортивної кімнати в гуртожитку немає, але поруч розташований спортивний комплекс. Проректор з адміністративно-господарської роботи УжНУ Сойма Д.Ю. зазначив, питання, які стосуються створення необхідних умов для реалізації права на освіту особами з особливими освітніми потребами регулярно обговорюються в межах університету в рамках проекту (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/news/dityam-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-vilnijkreativnij-prostir.htm>). Він зазначив, що для студентів і працівників закладу, в т.ч для здобувачів з обмеженими можливостями, є плавальний басейн, 5 спортзалів, спортмайданчики, футбольне поле та ін. Адміністрація збирає кожного року замовлення щодо потреб гуртожитків, матеріально-технічного забезпечення навчального процесу, потреб у реактивах і витратних матеріалах. Як свідчать матеріали із самооцінювання, вступу осіб з особливими освітніми потребами на ОП “ЕОНС” не було.

7.6 Наявні чіткі і зрозумілі політика та процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

В університеті створена та функціонує система щодо політики і процедур запобігання та врегулювання конфліктних ситуацій, це зокрема: антикорупційна програма університету (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/57230>), “Положення про порядок застосування заходів з врегулювання конфліктів та спорів (суперечок) у діяльності співробітників та здобувачів вищої освіти ДВНЗ “УжНУ” (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/22964>), етичний кодекс ДВНЗ “УжНУ” (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/22896>), працює комісія з питань академічної доброчесності та етики, Центр гендерної освіти (https://www.uzhnu.edu.ua/uk/cat/policy_of_ssd-gender_center/about), школа безпеки для жінок і дівчат (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/announce/2295.htm>) тощо. Як зазначено у Відомостях самооцінювання: Конфліктних ситуацій учасників освітнього процесу в рамках ОП не виникало. Разом з тим, аналіз анкетування студентів 2023 свідчить, що частина з них стикалася з необ'єктивним оцінюванням і хабарництвом (питання 29), а на питання 30 - Чи відомі Вам інструменти протидії порушення академічної доброчесності? - тільки 36,4 % впевнено відповіли “так”. Заступник начальника навчальної частини зазначила, що багато заходів проводиться в закладі, проте ці результати прокоментувати не може. Відповідальний за антикорупційну діяльність також заявив, що в УжНУ конфліктні ситуації практично відсутні. Голова студради Навчально-наукового інституту “хімії та екології” відмітив, що в освітньому процесі конфліктних ситуацій не було, були окремі конфлікти в гуртожитку з ВПО, представники студентського самоврядування оперативно допомогли цій студентці, аналогічно цей випадок згадав і голова профспілкової організації студентів УжНУ. Студентка ОП (2 курс) зазначила, що конфліктів не було, проте окремі проблемні моменти, що не можуть не виникати вирішувалися оперативно в робочому порядку. В УжНУ є психолог, який завжди може допомогти, є анонімна скринька довіри.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

8.1 Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми

Політика і процедури ЗВО щодо розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП визначені: “Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості освіти Державного вищого навчального закладу “Ужгородський національний університет” (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/18747>) та “Положенням про порядок розроблення, моніторинг та періодичний перегляд освітніх програм у ДВНЗ “УжНУ” (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/22968>). Доступ до документів є вільним, вони опубліковані на сайті університету для всіх зацікавлених сторін. ЗВО і стейкхолдерам надається можливість надати свої пропозиції та зауваження шляхом надсилання пропозицій на електронну поштову адресу, особистій зустрічі із представниками закладу вищої освіти шляхом участі в засіданнях робочої групи з розробки ОП. Разом з тим варто зазначити, що системну послідовність дотримання процедур перегляду за ОП “ЕОНС” встановити доволі складно, так як доступні ОП лише 2019 року (необхідність перегляду - уведення в дію Стандарту ВО) та 2022 року (необхідність - акредитація ОП).

8.2 Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми

УжНУ впроваджує систему моніторингу якості освіти, в якій особлива увага приділяється пропозиціям здобувачів. За результатами акредитації відмічено тісну співпрацю між ЗВО і НПП кафедри екології та охорони навколишнього середовища для покращення ОП саме як партнерами. Надавати пропозиції здобувачі можуть шляхом безпосередньої участі у робочій групі з розробки ОП, комунікації із науковим керівником, гарантом, викладачами, студентським самоврядуванням (Студентська рада університету, факультету) та через проходження анонімних опитувань (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/34556>). Результати опитування публікуються на сайті для ознайомлення усіма зацікавленими сторонами (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/40633>). Під час формування ОП 2022 саме позицію здобувача освіти було прийнято до провадження, про що зазначено у протоколі засідання робочої групи №2 від 22.12.2021 - <https://office.naq.gov.ua/01788f7c-4ace-4290-a0df-46f61142d5b1>).

8.3 Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери

У процесі проведення акредитаційної експертизи підтверджено, що роботодавці беруть участь в обговореннях та загальному процесі перегляду ОП, їх вплив на забезпечення якості відбувається шляхом безпосередньої участі в робочій групі з розробки ОП. Також роботодавці активно залучені до навчального процесу. Під час інтерв'ювання фокус-групи стейкхолдерів і випускників ОП було отримано підтвердження безпосереднього викладання теоретичного матеріалу для груп студентів на практиці, надання практичних консультацій та здійснення загального керування практичною підготовкою тощо. УжНУ має практику наукового консультування підприємств та установ різних форм власності НПП кафедри за відповідними договорами. Загалом позиція роботодавців є достатньо активною, результати засідань робочої групи з розробки ОП визначають нагальні потреби роботодавців, які й використовуються при формуванні змісту ОП. ЗВО ставить на системну основу взаємодію з роботодавцями шляхом їх участі в опитуваннях не рідше 2 разів на рік. Результати анкетування доступні на сайті закладу (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/45531>) і свідчать про в цілому високий рівень підготовки здобувачів вищої освіти в УжНУ.

8.4 Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми

В УжНУ функціонує “Міжнародна асоціація випускників ДВНЗ “УжНУ” (https://www.uzhnu.edu.ua/uk/alumni_association/index.html), яка об'єднує випускників усіх структурних підрозділів університету, на електронній сторінці асоціації є можливість зворотного зв'язку. Щорічно відбуваються традиційні зустрічі випускників ОП з науково-педагогічними працівниками ННІ “Хімії та екології”. За зв'язок з випускниками ОП відповідає доцент кафедри ЕОНС. Традиційно проводиться ярмарок вакансій (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/news/uzhnu-vzyav-uchast-v-yarmarku-vakansij.htm>), де зустрічаються ЗВО, випускники і потенційні роботодавці. У мережі фейсбук створено сторінку кафедри (<https://www.facebook.com/groups/818179298392166>), де викладачі, ЗВО та випускники ОП активно спілкуються. Випускники ОП працюють за фахом у Департаменті екології та природних ресурсів Закарпатської ОДА, Басейновому управлінні водних ресурсів річки Тиса, у Національних природних парках Закарпатської області, Закарпатському обласному центрі з гідрометеорології, області, Закарпатський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр МВС України, приватних підприємствах, лабораторіях тощо. Під час онлайн зустрічі випускники підтвердили наявність зв'язку з випусковою кафедрою. Разом з тим доцільно формалізувати питання взаємодії з випускниками шляхом створення відповідного розділу на сайті кафедри із можливістю зворотного зв'язку. Це сприятиме підвищенню ролі випускників у процесах удосконалення ОП.

8.5 Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми

УжНУ проявляє активну позицію у забезпеченні якості освіти та реагує на виявлені недоліки в ОП та освітній діяльності з її реалізації. Методологічне супроводження процесу формування внутрішньої системи якості та зовнішнього її аудиту здійснює навчальна частина у складі якої працюють: відділ ліцензування та акредитації, відділ моніторингу якості освіти та інформаційного забезпечення освітнього процесу, відділ організації, планування та контролю навчального процесу. Систематично проводиться самоаналіз провадження ОП, аналіз успішності та якості знань ЗВО, щорічне опитування студентів щодо провадження ОП, поповнення бібліотечного фонду новими навчально-методичними виданнями, тощо. В процесі внутрішнього моніторингу провадження ОП виявлено кілька недоліків, які, згідно з даними наданими у відомостях про самооцінювання, усуваються з контролем їх виконання. Загалом принципи і процедури якості визначені у “Положенні про систему внутрішнього забезпечення якості освіти Державного вищого навчального закладу “Ужгородський національний університет” (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/18747>), проте даний документ не містить відомостей про структуру системи забезпечення внутрішньої якості УжНУ, що не дозволяє чітко визначити ступеневість і сфери відповідальності в системі.

8.6 Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

Акредитація ОП “Екологія та охорона навколишнього середовища” є первинною.

8.7 В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою

Ретельний аналіз змістового наповнення робочих навчальних програм обов’язкових ОК за ОП “ЕОНС” загалом свідчить про врахування сучасних тенденцій розвитку екологічної науки, присутні деякі новітні літературні джерела, актуальні інформаційні ресурси, подається сучасна тематика. Це все слугує підставою для твердження про цілковите розуміння пріоритетів постійного розвитку з боку академічного персоналу УжНУ. Спількування з НПП підтверджує наявність сформованої культури якості за напрямом постійного розвитку. Проте зробити такі висновки у розрізі ОП в цілому не є можливим внаслідок її оновлення 2019 та 2022 року за період з 2019 по кінець 2024 року. Загалом академічна спільнота (адміністрація Університету, НПП, ЗВО, роботодавці) керуючись Положенням про моніторинг якості освітнього процесу (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/6141>), залучаються до процедур внутрішнього забезпечення якості ОП шляхом участі у робочих групах з розробки та перегляду ОП, участі в засіданнях кафедри, Вченої ради ННІ та університету, вивчення ефективності та перегляду змісту і методів навчання окремих ОК, участі в опитуваннях тощо.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

9.1 Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов’язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Під час проведення акредитації було встановлено, що нормативні документи, які врегульовують права та обов’язки учасників освітнього процесу розміщені у вільному доступі на офіційному сайті ДВНЗ “УжНУ” в розділі “Інфо-центр” і складають наступний перелік: Статут ДВНЗ “Ужгородський національний університет” (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/9268>), “Положення про організацію освітнього процесу і ДВНЗ “УжНУ”” (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/31357>), Положення про практику студентів ДВНЗ “УжНУ” (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/11775>), “Положення про атестацію здобувачів вищої освіти та екзаменаційну комісію в ДВНЗ “УжНУ”” (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/11070>), “Положення про академічну доброчесність в ДВНЗ “УжНУ”” (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/12223>), “Положення про академічну мобільність студентів ДВНЗ “УжНУ”” (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/8324>), “Положення про навчання студентів за індивідуальним графіком у ДВНЗ “УжНУ”” (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/20152>). Інформація наявна в повному обсязі, але не структурована на сайті Університету, що ускладнює її пошук.

9.2 Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті відповідний проєкт із метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін

Проєкт ОП “Екологія” (“Екологія та охорона навколишнього середовища”) опублікований на сайті УжНУ у розділі “Інфо-центр”. Під час проведення акредитаційної експертизи було з’ясовано, що зауваження та пропозиції здобувачів та НПП враховуються. Зокрема, це відбувається шляхом функціонування в Університеті “агентів впливу” з числа здобувачів.

9.3 Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства

Проаналізувавши офіційний сайт закладу, наявність там документів, що стосуються ОП, що акредитується, відмічаємо, що заклад оприлюднює на своєму веб-сайті точну і достовірну інформацію про ОП своєчасно. Всі зацікавлені сторони мають можливість отримати необхідну інформацію для ознайомлення та, в тому числі, подання зауважень. Інформація про ОП “ЕОНС” опублікована на офіційному сайті Університету в розділі “Інфо-центр”. Рекомендовано опублікувати робочі навчальні програми чи анотації навчальних компонентів у розрізі інформації, доступної на офіційному сайті Університету з розділу “Абітурієнту” для збільшення обсягу інформації, доступної для потенційних вступників, щоб вони могли зробити обміркований вибір стосовно вступу на ОП, а також для роботодавців, щоб ознайомитися з метою і змістом підготовки здобувачів за цією ОП.

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рівень відповідності (експертна група)

не застосовується

Рівень відповідності (ГЕР)

не застосовується

Обґрунтування ГЕР

10.1 Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад’юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності в закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю

не застосовується

10.2 Наукова діяльність аспірантів (ад’юнктів) відповідає напряму досліджень наукових керівників

не застосовується

10.3 Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення й апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад’юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо)

не застосовується

10.4 Заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад’юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо

не застосовується

10.5 Наявна практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються

не застосовується

10.6 Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових керівників та аспірантів (ад’юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

не застосовується

3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків. Заповнення цих полів є обов’язковим у всіх випадках, коли ГЕР погодилася або визначила рівень відповідності критерію B, E чи F.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

1. Для висвітлення відгуків, пропозицій і рецензій на ОП у відкритому доступі зі сторінки сайту кафедри екології та охорони навколишнього середовища їх забрати і об'єднати всі ці пропозиції, які висловлені в процесі обговорення, та стан їх реалізації в окремий документ. 2. Для формалізації виконання вимог Стандарту ВО деталізувати у робочих навчальних програмах ОК “Вступ до фаху” та “Ландшафтно-екологічна (навчальна) практика” питання забезпечення можливості набуття результатів навчання, визначених ПР25 саме у частині - умінь ...використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя....

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

1. Визначено часткову відповідність схематичних взаємозв'язків між ОК в логічній структурі підготовки здобувачів передумовами вивчення цих ОК, зазначеним у робочих навчальних програмах дисциплін. До умовно слабких сторін ОП можна віднести той факт, що недостатніми є процеси контролю за рівнем фактичного навантаження здобувачів - відсутня ланка урахування думки студентів саме з цього питання. Тому у проєкті ОП 2024 забезпечити чітку відповідність між передумовами вивчення даного ОК і його місцем у логічній структурі підготовки. Гаранту ОП “Екологія та охорона навколишнього середовища” і НПП, які забезпечують реалізацію ОП рекомендується оптимізувати структурні елементи ОК. 2. До кінця поточного календарного року включити чіткі та зрозумілі питання з адекватності навантаження та достатності обсягів аудиторної та самостійної роботи в систему опитування здобувачів УжНУ. 3. Розробникам ОП варто звернути увагу на невідповідність ПРН, які набувають здобувачі вищої освіти, певним видам економічної діяльності, до роботи за якими підготовлений бакалавр і які зазначені в ОП, зокрема - Інспектор державний з техногенного та екологічного нагляду. ОП не передбачено ЗК, ФК та ПРН, а також відповідної практичної підготовки для забезпечення цього виду економічної діяльності випускника - фахівця у галузі цивільної безпеки.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

1. Незважаючи на наявність “Положення про порядок визнання в ДВНЗ “УжНУ” результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти” (<https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/22966>), чіткого розуміння критеріїв, особливостей і переваг такого виду навчання серед студентів немає. Рекомендовано запроваджувати практики зарахування результатів отриманих у неформальній освіті, лібералізувати процедури, урізноманітнити форми і методи визнання результатів неформальної освіти. 2. Рекомендувати всім викладачам, які забезпечують реалізацію ОП “ЕОНС” прописати в РП можливість зарахування результатів отриманих у неформальній освіті. 3. Рекомендувати активізувати роботу щодо обміну студентами, запровадити на практиці визнання результатів навчання, отриманих в інших ЗВО або на інших ОП.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

1. Запроваджені на ОП замість силабусів анотації вибіркового дисциплін мають невеликий розмір (на 1 сторінку) і містять обмежену інформацію, що ускладнює здобувачам вибір ВК. Тому рекомендується розширити зміст анотацій вибіркового компонентів, наприклад додати інформацією про викладачів, або запровадити силабуси. 2. Аналіз анкетування здобувачів вищої освіти (ЗВО) показало, що значна їх частина незадоволена рівнем використання викладачами сучасних методів і засобів навчання. Тому на засіданні робочої групи, кафедри, науково-методичної, вченої рад ННІ “Хімії та екології” варто більш уважно віднестися до результатів опитування та врахувати думки ЗВО. 3. Рекомендується переглянути, оновити і доповнити списки літератури в робочих програмах, наприклад в ОК 29 і ОК 30, в т.ч. додати навчальні та науково-методичні напрацювання викладачів кафедри.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Відмічено відсутність чітких критеріїв щодо одержання балів, передбачених за виконання і захист курсової роботи з навчальної дисципліни “Моніторинг довкілля”. Тому рекомендується внести зміни до робочої навчальної програми з ОК “Моніторинг довкілля” щодо визначення чітких критеріїв здобуття студентами балів, передбачених за виконання та захист курсової роботи.

Критерій 6. Людські ресурси

1. Слабкою стороною є низька публікативна активність ряду НПП, які викладають фахові дисципліни за ОП “Екологія та охорона навколишнього середовища”. Тому рекомендується посилити публікативну активність НПП за наявності усіх умов для активної наукової діяльності. У частині викладачів на кафедрі виявлено недостатню кількість (менше 5) публікацій у періодичних наукових виданнях, що включені до переліку фахових видань України, до наукометричних баз (Scopus, Web of Science Core Collection) за останні 5 років. 2. Рекомендується гаранту ОП і завідувачу кафедри враховувати при плануванні навантаження наявність відповідних професійних активностей НПП, які забезпечують реалізацію ОП “Екологія та охорона навколишнього середовища”.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

1. Хоч у університеті створена і функціонує система щодо політики і процедур запобігання та врегулювання конфліктних ситуацій, аналіз анкетування здобувачів показав, що далеко не всі вони задоволені об'єктивністю оцінювання, а $\frac{2}{3}$ здобувачів слабо розуміють інструменти протидії порушенням академічної доброчесності. Рекомендовано покращити способи і шляхи інформування студентів щодо політик і процедур вирішення конфліктних ситуацій (наприклад пов'язаних з корупцією тощо). 2. Рекомендується покращити рівень забезпечення ресурсами і обладнанням ключової дисципліни ОК 8 “Ресурси Закарпаття” (підкритерій 7.1), оскільки саме цей ОК повинен у першу чергу сприяти реалізації головної особливості ОП (...збереження природно-ресурсного потенціалу Закарпаття – регіону з унікальним поєднанням кліматичних та географічних умов).

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Слабкою стороною діяльності УжНУ, в розрізі вимог критерію 8 є недостатня формалізація структури та розподіл обов'язків в межах внутрішньої системи забезпечення якості тощо. Відповідно до вимог підкритеріїв сформовано такі рекомендації: 8.1 - робочим групам з перегляду й удосконалення ОП доцільно проводити установчі засідання на початку кожного календарного року з метою визначення необхідності і вагомих підстав для перегляду ОП наступного навчального року; 8.4 - формалізувати питання взаємодії з випускниками шляхом створення відповідного розділу на сайті кафедри із можливістю зворотного зв'язку; 8.5 - визначити структуру внутрішньої системи забезпечення якості в УжНУ та встановити рівні відповідальності та повноваження; 8.6 - систематизувати результати проходження акредитаційних експертиз і супроводжувати інформаційною довідкою про сутність, прийняття і стан виконання наданих рекомендацій.

Критерій 9. Прозорість та публічність

На сайті університету відсутня узагальнена інформація щодо пропозицій і рекомендацій усіх стейкхолдерів (лише рецензії), а також відсутня розширена інформація про освітні компоненти. Тому рекомендується впровадити систему регулярного оновлення інформації на офіційному веб-сайті університету щодо пропозицій та рекомендацій всіх стейкхолдерів з удосконалення ОП та результати їх урахування, а також забезпечити доступ до інформації про освітні компоненти у розділі "Абітурієнту".

Критерій 10. Навчання через дослідження

не застосовується

4. Додатки

Відсутні

Шляхом підписання цього експертного висновку я підтверджую, що внесені до нього відомості про присутніх на засіданні ГЕР і результати голосування членів ГЕР є достовірними, а експертний висновок було схвалено на засіданні ГЕР так, як його викладено вище.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом.

Головуючий на засіданні ГЕР

ГОЛУБ ОЛЕКСАНДР АНДРІЙОВИЧ